



**MINISTER  
EDUKACJI NARODOWEJ**

Warszawa, dnia 2009-03-11

DZSE-TSZ-0401-19/09

**Pan  
Bogdan Borusewicz  
Marszałek Senatu  
Rzeczypospolitej Polskiej**

w związku z oświadczeniem złożonym przez Pana Senatora Romana Ludwiczuka na 27 posiedzeniu Senatu w dniu 18 lutego 2009 r., w sprawie planowanych konkretnych rozwiązań mających na celu uzdrowienie pracy wychowawczej z trudną młodzieżą w polskich szkołach, uprzejmie informuję:

Polskie prawo oświatowe zapewnia warunki do podejmowania systemowych działań szkół oraz placówek oświatowych w zakresie zapobiegania różnym problemowym zachowaniom dzieci i młodzieży, w tym agresji i przemocy. Podstawy do podejmowania tych działań zawarte są w ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz.2572 z późn. zm.) oraz w kolejnych aktach wykonawczych regulujących tą problematykę w sposób szczegółowy.<sup>1</sup>

Od 2002 roku, zgodnie z obowiązującymi przepisami w podstawie programowej i w ramowych statutach szkoły, wprowadzono obowiązek realizacji szkolnego programu profilaktyki problemów dzieci i młodzieży spójnego z programem wychowawczym szkół. W myśl obowiązujących przepisów szkoły realizują zajęcia profilaktyczne, w tym poświęcone problematyce agresji i przemocy w ramach

<sup>1</sup> - rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów szkół i placówek publicznych (Dz. U. z 2001 r. Nr 61. poz. 624 z późn. zm.);  
- rozporządzenie w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2007 r. Nr.157. poz.1100);  
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2002 r. Nr 15. poz. 142);  
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. z 2003 r. Nr 26 poz. 226),  
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz. 114),  
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 11 grudnia 2002 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2003 r. Nr 5, poz. 46);  
- rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. Nr 173, poz. 1072);

godzin wychowawczych, a także godzin będących w dyspozycji dyrektora szkoły. Treści profilaktyczne zgodnie z obowiązującą podstawą programową realizowane są również w ramach nauczania poszczególnych przedmiotów. Za organizację działań wychowawczych i zapobiegawczych wśród dzieci i młodzieży oraz przygotowanie nauczycieli do ich realizacji odpowiada dyrektor szkoły lub placówki. Punktem wyjścia planowania wszelkich działań wychowawczych i profilaktycznych jest diagnoza występujących problemów w szkole. Wyniki diagnozy powinny przełożyć się na działania programowe opisane w sposób spójny w programach wychowawczym i profilaktycznym, przyjmowane do realizacji po akceptacji rady pedagogicznej i rady rodziców.

W bieżącym roku Ministerstwo Edukacji Narodowej zaplanowało ewaluację szkolnych programów profilaktyki, w wyniku której uzyskamy szerokie spektrum informacji m.in. dotyczących efektywności ich realizacji. Zadanie to zostało wpisane w Rządowy program na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła”. W ślad za dokonaną oceną odbędą się spotkania z przedstawicielami kuratoriów oświaty odpowiedzialnymi za działania profilaktyczne na swoim terenie. W przebiegu spotkań po dokonaniu analizy z wyników ewaluacji ustalimy zakres zadań do realizacji, które będą miały na celu poprawę sytuacji i ustalenie priorytetowych zadań profilaktycznych do pracy z dziećmi i młodzieżą.

Ważnym działaniem systemowym resortu oświaty jest prowadzenie i uaktualnianie bazy rekomendowanych programów profilaktycznych, które są udostępnione w Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej oraz na stronie [www.cmppp.edu.pl](http://www.cmppp.edu.pl). Każda szkoła może korzystać ze sprawdzonych pod względem skuteczności programów, które są sklasyfikowane i mogą być realizowane w dużych grupach, w klasach, w grupach zwiększonego ryzyka. Mogą być przeznaczone dla liderów młodzieżowych, nauczycieli, wychowawców, rodziców. Większość z rekomendowanych programów zakłada konieczność ścisłej współpracy z lokalnym środowiskiem i organami prowadzącymi szkoły oraz innymi służbami. W bieżącym roku zaplanowana jest praca związana z poszerzaniem bazy rekomendowanych programów profilaktycznych głównie skierowanych do młodzieży gimnazjalnej.

Ministerstwo Edukacji Narodowej od 1997 roku monitoruje zjawisko agresji i przemocy w szkołach poprzez ogólnopolskie badania ankietowe, prowadzone początkowo przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, a następnie przez Uniwersytet Warszawski, na dużej próbie uczniów i nauczycieli we wszystkich typach szkół. Trzy edycje badań, przeprowadzonych w 1997, 2003 i 2007 roku ukazują skalę zjawiska w polskich szkołach i trendy na przestrzeni lat. Pozwalają też określić dominujące formy agresji rówieśniczej, kierowanej przez uczniów do nauczycieli i przez nauczycieli do uczniów w poszczególnych typach szkół.

Wyniki dwóch pierwszych edycji badań zostały opublikowane, natomiast wyniki ostatnich badań są przygotowywane do publikacji, a wstępne raporty są udostępnione w wersji elektronicznej.<sup>2</sup>

Wyniki badań stanowią podstawą podejmowania licznych działań uzupełniających i wspierających, które mają na celu przeciwdziałanie zachowaniom problemowym dzieci i młodzieży. Przykładem tego jest Rządowy program na lata 2008-2013 „Bezpieczna i przyjazna szkoła,” przyjęty przez Radę Ministrów uchwałą Nr 172/2008 w dniu 19 sierpnia 2008 roku.

Cele programu skoncentrowane są na:

1. poprawie stanu bezpieczeństwa w szkołach i placówkach systemu oświaty poprzez poprawę relacji interpersonalnych i klimatu społecznego w szkole;
2. zwiększeniu wpływu rodziców na życie szkoły;
3. zwiększeniu umiejętności wychowawczych dyrektorów szkół i placówek wychowawczych, nauczycieli i rodziców oraz pracowników administracji;
4. zwiększeniu kompetencji społecznych i emocjonalnych uczniów;
5. indywidualizacji kształcenia uczniów, rozwój ich zainteresowań, zwiększeniu autonomii uczniów w szkole;
6. wzmocnieniu i rozszerzeniu specjalistycznej pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
7. ograniczeniu skali występowania zjawisk patologicznych (m.in. przemocy, narkomanii, używania alkoholu i innych środków psychoaktywnych);
8. przeciwdziałanie agresji i patologii wśród dzieci i młodzieży poprzez sport.

Program zakłada, że wymienione powyżej cele będą realizowane poprzez:

- 1) diagnozowanie klimatu społecznego szkoły, identyfikowanie czynników ryzyka i czynników chroniących przed agresją i przemocą;
- 2) stałą analizę działań wychowawczych podejmowanych przez szkoły i placówki, zmierzających do poprawy wzajemnych relacji pomiędzy uczniami a nauczycielami;
- 3) upowszechnianie wiedzy i doskonalenie umiejętności wychowawczych dyrektorów, nauczycieli innych pracowników szkoły i rodziców;
- 4) realizację programów wychowawczych i profilaktycznych rekomendowanych przez Centrum Metodyczne Pomocy Pedagogiczno-Psychologicznej;
- 5) otwarcie szkoły na potrzeby uczniów, rodziców i przedstawicieli środowisk lokalnych;
- 6) zwiększenie dostępności do pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez uruchomienie punktów konsultacyjnych poradnictwa;

---

<sup>2</sup>- Agresja i przemoc w szkołach polskich i niemieckich, (1998). Red. K. Ostrowska i J. Tatarowicz. CMPPP, Warszawa.  
- Zachowania agresywne w szkole, (2005), K. Ostrowska, J. Surzykiewicz. CMPPP, Warszawa.  
- Zachowania agresywne uczniów. Badania porównawcze 1997-2003-2007, (2007), K. Ostrowska. Raport dostępny na stronach Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej: [www.cmppp.edu.pl](http://www.cmppp.edu.pl) w dziale Czytelnia/Raporty.  
- Zachowania agresywne uczniów. Badania porównawcze 1997-2003-2007. Agresja i przemoc uczniowska a klimat szkoły, (2007), M. Kulesza. Raport dostępny na stronach Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej: [www.cmppp.edu.pl](http://www.cmppp.edu.pl) w dziale Czytelnia/Raporty.

- 7) rozwój działalności pozalekcyjnej i pozaszkolnej;
- 8) stworzenie sprawnego i efektywnego sposobu resocjalizacji.

Program „Bezpieczna i przyjazna szkoła” zwraca uwagę na fakt, że polska szkoła posiada instrumenty, dzięki którym można nie tylko przekazywać uczniom wiedzę przedmiotową, ale również wspierać kształtowanie ich osobowości i pozytywnych postaw.

W roku 2008 w ramach programu zorganizowano szereg szkoleń dla nauczycieli i pedagogów oraz innych specjalistów, a także personelu niepedagogicznego oraz rodziców i uczniów, które umożliwiły nabycie niezbędnej wiedzy i umiejętności radzenia sobie w sytuacjach problemowych bądź kryzysowych. Opracowano materiały edukacyjne z zakresu wzmocnienia wychowawczej i profilaktycznej funkcji szkoły, przygotowujące nauczycieli do budowania pozytywnego klimatu w szkole, kompetentnego wypełniania zadań profilaktycznych, radzenia sobie w konstruktywny sposób z trudnymi zachowaniami uczniów. Zdecydowana większość szkoleń objęła swoim zasięgiem obszar całego kraju. Szkolenia prowadzone były najczęściej metodą kaskadową – na szczeblu krajowym odbywało się przygotowanie liderów, którzy następnie szkolili nauczycieli. Znacząca grupa liderów rekrutowana była spośród pracowników ośrodków doskonalenia nauczycieli oraz poradni psychologiczno – pedagogicznych. Liderzy zostali przygotowani do dalszego upowszechniania programów realizowanych w środowiskach lokalnych.

W 2008 r. przeszkolono łącznie ok. 1 000 trenerów i liderów oraz bezpośrednich realizatorów programów profilaktycznych, ponad 57 000 nauczycieli, rodziców i uczniów. W 600 szkołach przeprowadzono również szkolenia dla rad pedagogicznych.

W ramach realizowania Programu zadań zostały również przygotowane i udostępnione materiały pomocnicze dla nauczycieli oraz rodziców.

W harmonogramie Programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” na 2009 rok uwzględnione zostały liczne zadania mające na celu dalsze:

1. Doskonalenie systemu pomocy uczniom ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
2. Redukowanie zachowań agresywnych poprzez kompleksowe działanie wychowawcze i profilaktyczne.
3. Zwiększenie kompetencji wychowawczych i profilaktycznych nauczycieli i innych pracowników szkoły oraz rodziców.
4. Zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom braku lub niedostatecznej opieki nad dzieckiem ze strony rodziców, w związku z ich emigracją zarobkową.
5. Rozwijanie działalności pozalekcyjnej i pozaszkolnej oraz zwiększenie znaczenia organizacji i stowarzyszeń młodzieżowych w życiu szkoły.
6. Zwiększenie znaczenia organizacji pozarządowych i stowarzyszeń młodzieżowych w życiu szkoły

7. Rozszerzenie zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzonej przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne poprzez tworzenie rotacyjnych punktów konsultacyjnych w miejscach, gdzie dostępność do usług psychologiczno – pedagogicznych jest najtrudniejsza.
8. Stwarzanie warunków umożliwiających terminową realizację postanowień sądów dla tymczasowego umieszczania nieletnich w MOW.

Innym ważnym działaniem uzupełniającym i wspierającym szkoły i placówki w profilaktyce agresji i przemocy było podpisanie w dniu 14 października 2008 roku listu intencyjnego pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej i Organizatorami programu społecznego „Szkoła bez przemocy” reprezentowanymi przez Wydawnictwa: Polskapresse i Media Regionalne oraz Fundację Grupy Telekomunikacji Polskiej.

W ramach podpisanego listu intencyjnego Ministerstwo Edukacji Narodowej wyraziło zainteresowanie współpracą w zakresie informowania Organizatorów o planowanych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej przedsięwzięciach związanych z przeciwdziałaniem przemocy oraz zapraszaniem do udziału we wspólnych konsultacjach merytorycznych i opiniowaniu propozycji działań dotyczących przeciwdziałania przemocy i agresji rówieśniczej w szkołach i placówkach systemu oświaty. W ramach wspólnych działań Ministerstwo Edukacji Narodowej wyraziło również chęć pomocy w dystrybucji materiałów informacyjnych i edukacyjnych do szkół i placówek poprzez Kuratoria Oświaty. Organizatorzy programu zobowiązali się do udostępniania Ministerstwu Edukacji Narodowej opracowań i ekspertyz przygotowanych w ramach działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w szkołach i placówkach, konsultowanie wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy oraz pomoc w upublicznianiu informacji na temat rządowych przedsięwzięć związanych z przeciwdziałaniem przemocy i agresji w szkołach.

Szkoły, które zgłosiły swój udział w programie (w 2008 roku 5000 szkół) otrzymały bogate materiały, w tym poradniki dla nauczycieli jak radzić sobie z problemowymi zachowaniami uczniów i przeciwdziałać przemocy. W 2009 roku w III edycji realizacji programu „Szkoły bez przemocy” będzie towarzyszyło przesłanie „Szkoła dla społeczności - społeczność dla szkoły”, w której szkoły zachęcane będą do zwiększenia współpracy z samorządami lokalnymi i z innymi organizacjami angażowały się w życie rodzimego środowiska.

Zgodnie z opinią wielu ekspertów i praktyków, współpraca z najbliższym otoczeniem szkoły jest dla społeczności szkolnych skutecznym wsparciem w rozwiązywaniu problemów przemocy. Stąd tegoroczne propozycje działań będą koncentrowały się na aktywizowaniu nauczycieli, uczniów i rodziców właśnie w tym kierunku.

Kolejnym działaniem systemowym ukierunkowanym na wczesne rozwiązywanie problemowych zachowań uczniów jest tworzenie zespołów interdyscyplinarnych na poziomie samorządów lokalnych.

W rządowym projekcie ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w art. 9a.ust.3 w składzie zespołu interdyscyplinarnego uwzględniono przedstawicieli oświaty tj. nauczycieli, wychowawców, pedagogów szkolnych, psychologów i pedagogów z poradni psychologiczno-pedagogicznych, przedstawicieli placówek oświatowo-wychowawczych, jak również młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii, którzy wraz z innymi specjalistami z resortu sprawiedliwości, pomocy społecznej będą mogli wspólnie rozwiązywać zgłaszane problemy.

Mając na uwadze fakt, że proces edukacyjny i wychowawczy dziecka przebiega w wielu środowiskach; rodzinnym, rówieśniczym, społecznym i lokalnym, należy dążyć do lepszej koordynacji i zintegrowania działań wszystkich służb społecznych i instytucji, dotyczy to szkół, poradni psychologiczno-pedagogicznych, ośrodków pomocy społecznej, służby zdrowia, sądów rodzinnych i nieletnich, przedstawicieli policji oraz placówek wsparcia dziennego, w tym świetlic socjoterapeutycznych. Dzięki współpracy możliwe będzie szybsze rozpoznawanie potrzeb i problemów uczniów, a zarazem szybsze i skuteczne udzielanie pomocy.

Ministerstwo Edukacji Narodowej we współpracy z Centrum Metodycznym Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Sprawiedliwości, Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Biurem Rzecznika Praw Dziecka oraz Komendą Główną Policji w dniach 2-3 grudnia 2008 roku zorganizowało ogólnopolską konferencję na temat opracowania zasad współpracy międzyresortowej na poziomie środowisk lokalnych w celu pomocy dziecku i rodzinie. W naszej ocenie bardzo dużą przyszłość w sytuacjach pojawiających się zachowań problemowych dzieci młodzieży mają wczesne działania interwencyjne, przy jednoczesnym szybkim i skutecznym reagowaniu zespołów interdyscyplinarnych. W działaniach tych uwaga będzie skoncentrowana nie tylko na dziecku, lecz obejmować będzie spojrzenie systemowe ukierunkowane na całą rodzinę i środowisko. W przebiegu konferencji, a w szczególności w wyniku pracy warsztatowej zebrano obszerne informacje na temat działania zespołów interdyscyplinarnych. Sformułowane zostały również wnioski i rekomendacje do podjęcia koniecznych kroków, które zapewnią ich efektywniejsze funkcjonowanie. Jedną z ważniejszych rekomendacji dotyczyła konieczności opracowania przez poszczególne resorty opisu regulacji prawnych obejmujące własne służby, a następnie stworzenie zbiorczego opracowania o charakterze przewodnika-informatora, który byłby dostępny dla poszczególnych członków zespołu interdyscyplinarnego. Ministerstwo Edukacji Narodowej we współpracy z innymi resortami podjęło się przygotowania zarekomendowanego informatora.

Jak słusznie Pan Senator zauważył, dzieci z ADHD sprawiają trudności wychowawcze, które bez właściwej opieki pogłębiają się i generują kolejne problemy. Nadpobudliwość psychoruchowa dzieci i młodzieży stała się jednym z najczęstszych problemów zgłaszanych do Kuratoriów Oświaty i Ministerstwa Edukacji Narodowej przez nauczycieli, wychowawców i rodziców. Zgodnie

z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 stycznia 2001 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U. Nr 13, poz.110), dzieci z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej zachowują pełne prawo do korzystania ze wszystkich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej określonych w ww. rozporządzeniu. Przedmiotowe rozporządzenie przewiduje możliwość objęcia takiego dziecka zajęciami terapeutycznymi, indywidualnymi zajęciami specjalistycznymi lub nauką w klasie terapeutycznej (mniej liczne klasy, specjalistyczne przygotowanie nauczycieli). Oczywiście zakres organizacji takich form pomocy warunkowany jest możliwościami finansowymi szkoły. Dzieci te potrzebują także opieki medycznej i w wielu przypadkach leczenia farmakologicznego. Działania te znajdują się w kompetencjach resortu zdrowia. Dostępność do tych form pomocy jest ograniczona ze względu na bardzo małą liczbę specjalistów (np. niespełna 100 psychiatrów dziecięcych w skali kraju) w stosunku do potrzeb. Według danych Polskiego Towarzystwa ADHD tylko ok. 20% osób z ADHD objętych jest prawidłowym leczeniem. Jest to problem generujący określone reperkusje dla praktyki szkolnej i realiów życia rodzin, ponieważ nie leczone ADHD prowadzi do powikłań w postaci m.in. zaburzeń opozycyjno-buntowniczych i zaburzeń zachowania. Leczenie farmakologiczne ma na celu zmniejszenie objawów ADHD w szkole i w rodzinie. Stosowane jest wówczas, gdy sama modyfikacja metod wychowawczych oraz inne metody terapii nie dają wystarczającego efektu lub nie mogą być zastosowane. W sytuacjach nasilenia zachowań opozycyjno-buntowniczych u dziecka oraz w okresie intensywnego leczenia jest możliwość uzyskania przez dziecko orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania w warunkach domowych. Do poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego wprowadzono również metodę *EEG Biofeedback*, która jest adresowana szczególnie do dzieci powyżej 3 roku życia z problemami koncentracji uwagi, pamięci, organizacji i planowania działań. Ma również zastosowanie w przypadku dzieci z ADHD, specyficznymi zaburzeniami uczenia się (dysleksja rozwojowa), z opóźnieniem rozwoju psychomotorycznego. Ta nowoczesna metoda medycyny klasycznej jest wpisana do Międzynarodowego Spisu Procedur Medycznych. Metoda EEG Biofeedback służy przede wszystkim do optymalizacji i neurorehabilitacji funkcji poznawczych. Jest metodą bezpieczną, bez skutków ubocznych, opiera się bowiem o nauczanie samokontroli pracy mózgu za pomocą fal mózgowych, których odpowiedni wzorzec jest przyporządkowany zachowaniom i emocjom.

Ministerstwo Edukacji Narodowej od 1997 r. podejmowało liczne działania, mające na celu doskonalenie kompetencji nauczycieli, dotyczących pracy z uczniami z ADHD. Szkoleniami objęto nauczycieli, pedagogów i psychologów zatrudnionych w szkołach i poradniach psychologiczno-pedagogicznych z terenu całego kraju. Tematyka szkoleń dotyczyła następujących zagadnień: „*Dziecko nadpobudliwe – wychowywać czy leczyć*”, „*Metody terapii indywidualnej dziecka z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej*”, „*Poznawczo-behawioralna terapia dziecka z zespołem nadpobudliwości psychoruchowej*”, „*Program korekcji zachowań dla dzieci i młodzieży*”.

*z zaburzeniami zachowania i ADHD. Scenariusze zajęć grupowych”, „Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkole integracyjnej i ogólnodostępnej”.*

Nauczyciele mogą również korzystać z przygotowanych specjalnie dla nich publikacji przygotowanych przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej m.in. „*Dziecko nadpobudliwe*”, „*Program korekcji zachowań*”, „*Dzieci z zaburzeniami emocjonalnym*”, „*Psychologia praktyczna w systemie oświaty*”, „*Znaczenie relacji rodzinnych dla pozytywnego rozwoju dziecka*”, „*Diagnoza i terapia*”.

Przedmiotem szczególnej uwagi resortu edukacji jest zagadnienie funkcjonowania młodzieżowych ośrodków wychowawczych(MOW) i młodzieżowych ośrodków socjoterapii(MOS). Ośrodki te znajdują się w kompetencjach resortu edukacji od stycznia 2004 r. Zadaniem tych placówek jest eliminowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego lub zachowań problemowych dzieci i młodzieży oraz przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi. Jednocześnie placówki te umożliwiają wychowankom realizację obowiązku szkolnego, kontynuację nauki na odpowiednim poziomie edukacyjnym lub ukończenie szkoły i przejście na wyższy poziom edukacyjny - w skład MOW i MOS wchodzi szkoła.

Działania edukacyjne, wychowawcze i resocjalizacyjne podejmowane w tych placówkach koncentrują się przede wszystkim na:

- umożliwieniu ukończenia szkoły i zdobycia kwalifikacji zawodowych,
- zapewnieniu wszechstronnej opieki i pomocy, w szczególności dotyczącej pokonania trudności, które stały się przyczyną niedostosowania społecznego,
- dążeniu do zmiany społecznej hierarchii wartości w kierunku przyswojenia norm społeczno-moralnych,
- wdrożeniu do samodzielności i obowiązkowości,
- rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień, jako czynników sprzyjających korekcji zaburzeń osobowości,
- nabywaniu umiejętności zgodnego współżycia w grupie rówieśniczej, radzenia sobie z agresją, wychodzenia z pułapki uzależnienia od alkoholu, papierosów, narkotyków,
- przygotowaniu do samodzielnego życia i pracy zawodowej,
- przygotowaniu warunków sprzyjających powrotowi do środowiska rodzinnego i społecznego w miejscu zamieszkania.

Jednym z poważniejszych problemów po przejściu tych placówek z resortu polityki społecznej do resortu edukacji była niewystarczająca liczba miejsc w tych placówkach, aby na bieżąco realizować postanowienia sądów rodzinnych o zastosowaniu wobec nieletniego środka wychowawczego w postaci umieszczenia w MOW lub MOS. Od 2004 r. resort edukacji podjął, wspólnie z jednostkami samorządu terytorialnego, działania zmierzające do rozwiązania problemu braku miejsc w placówkach.



Obecnie w toku prac przygotowawczych znajduje się projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej usprawniający funkcjonowanie tych placówek, m.in. przyspieszający proces podejmowania decyzji o wykorzystaniu miejsc (skracający terminy rezerwacji miejsc).

Ponadto prowadzone są działania międzyresortowe mające na celu optymalizację rozwiązań systemowych, związanych z ponadresortowym charakterem oddziaływań resocjalizacyjnych. Jest to także jednym z celów Międzyresortowego Zespołu do Spraw Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych. W ramach tego Zespołu powołana została *Grupa Robocza do Spraw Poprawy Skuteczności Wykonania Orzeczeń Sądowych w Przedmiocie Umieszczenia Nieletnich w Placówkach Podległych Ministerstwu Edukacji Narodowej Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej*. W skład tej Grupy wchodzi przedstawiciele Ministra Sprawiedliwości, Ministra Edukacji Narodowej, Ministra Pracy i Polityki Społecznej oraz Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Zadaniem Grupy jest opracowanie projektów nowelizacji ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich i rozporządzeń wykonawczych oraz nowelizacji rozporządzeń Ministra Edukacji Narodowej i Ministra Pracy i Polityki Społecznej dotyczących młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii oraz rodzinnej opieki zastępczej.

W uzupełnieniu pragnę dodać, że w chwili obecnej Ministerstwo Edukacji Narodowej podjęło decyzję o odnowieniu idei programu sieci Szkół Promujących Zdrowie (od 2009 roku w nowej formule „Szkoly dla Zdrowia Europy”).

Ministerstwo Edukacji Narodowej duży nacisk kładzie na wychowanie zdrowotne dzieci i młodzieży, co zostało uwzględnione w podstawie programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego. Możliwość realizacji tych działań w dużej mierze zależy od stworzenia sprzyjającego klimatu i współpracy międzyresortowej.

Warunkiem rozwoju ww. programu oraz przynależności Polski do sieci jest współpraca resortu edukacji i resortu zdrowia. W dniu 3 lutego 2009 r. w Ministerstwie Edukacji Narodowej odbyło się spotkanie w tej sprawie, w którym udział wzięli przedstawiciele Ministerstwa Zdrowia, Głównego Inspektoratu Sanitarnego, Wiceprzewodniczący Sejmowej Komisji Zdrowia oraz Przewodniczący Komisji Zdrowia Senatu. Na spotkaniu tym postanowiono o podpisaniu porozumienia pomiędzy Ministerstwem Edukacji Narodowej i Ministerstwem Zdrowia. Obecni na spotkaniu uznali, iż ważnym partnerem, który powinien zostać zaproszony do współpracy będzie Ministerstwo Sportu i Turystyki.

*z poważaniem*

*Kryszyna Szumilas*  
w/z MINISTRA  
SEKRETARZ  
*Kryszyna Szumilas*  
Kryszyna Szumilas